İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KURULU KARARLARI

T.C.
DANIŞTAY
İçtihatları Birleştirme Kurulu
Esas No : 1971/1
Karar No : 1979/1

Özeti : Türk Mühendis ve Mimar Odalarının taraf ve dava ehliyetlerinin olduğu Hk.

İnşaat Mühendisleri Odasının dava ehliyetinin bulunmadığı yolunda verilen Danıştay Dava Daireleri Kurulunun E: 1968/586, K: 1968/631 sayılı kararıyle, davalı olabileceğine dair Danıştay Sekizinci Dairenin E: 1969/1342, K: 1970/1065 sayılı kararı arasındaki aykırılığın içtihadın birleştirilmesi yoluyla giderilmesi, İnşaat Mühendisleri Odası Vekili Avukat İzzettin Silier tarafından istendiğinden, konu ile ilgili karar ve yasalar, Raportör Üyenin raporu incelendikten ve Başkanunsözcüsünün; «1 — Anayasamızın 112 nci maddesinde, kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulacağı ve 122 nci maddesinde de; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kanunla meydana getirileceği ve organlarının kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçileceği ve idarenin, seçilmiş organları, bir yargı mercii kararına dayanmaksızın geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştıramayacağı kurallarına yer verilmiştir.

İnşaat Mühendisleri Odasının tüzel kişiliği olduğu yasada açıkça belirtilmemiş olsa dahi Anayasamızın 122 nci maddesinde öngörülen bütün nitelikleri üzerinde toplamış bulunmaktadır. Gerçekten sözü edilen bu madde, çeşitli meslek faaliyetlerinin kanun tarafından kamu hizmeti düşüncesiyle birer kamu tüzel kişisi olarak teşkilâtlandırılması halinde bu gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına kendi işlerini yerinden idare esasına göre sürdürebilmeleri ve seçilmiş organlarının da güvenceye bağlanmasını sağlamak için mahalli idareler hakkındaki hükümlere paralel bir biçimde düzenlenmiştir.

Odalar, Anayasamızın işbu maddesine uygun olarak ve kamu hizmeti düşüncesiyle Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak birlik tarafından kurulmuş, kamu tüzel kişileri gibi teşkilâtlandırılmış ve işlerini yerinden idare esasına göre yürütebilmeleri için de seçilmiş organları tıpkı mahalli idarelerde olduğu gibi yargı güvencesine bağlanmıştır.

Kaldı ki, İnşaat Mühendisleri Odası, bir görev ve yetki süjesidir. Bu niteliği bakımından menfaatini ihlâl eden idari bir işlemin iptalini idari yargı yerinden isteyebilir. Çünkü İnşaat Mühendisleri Odası da birlikler gibi geniş görev ve yetkileri olan bir kuruluştur. Örneğin; ammenin ve memleketin yararları, mesleğin

Scanned by CamScanner

gelişmesi, meslek mensuplarının hak ve yetkileri bakımından zorunlu gördükleri bütün girişim ve uğraşıda bulunmayı amaç edinmişlerdir (6235 sayılı Yasanın 19 uncu maddesi). Organik ve fonksiyonel yapıları birbirinin benzeridir. Birliklerde olduğu gibi odalar da; oda genel kurulu, idare heyeti ve haysiyet divanından oluşmakta, 6235 sayılı Yasanın 22, 24, 25 ve 26 ncı maddeleri bu organların görev ve yetkilerini düzenlemektedir. Yine birlikler gibi bağımsız bütçeleri başka bir anlatımla hiçbir organ ve makamın tasdik ve denetimine bağlı olmayan gelir ve giderleri vardır. Aynı Yasanın 30 uncu maddesine göre, Oda aidatı ile diğer para cezalarını belirli süre içinde mensup oldukları odalara ödemeyen üyeler hakkında İcra ve İflas Kanunu hükümleri uyarınca takibat yapma ve dolayısiyle icra hâkimliğine ve hatta lüzumunda Yargıtay'a kadar başvurabilme durumundadırlar. Üyelerine disiplin cezası uygulamakla görevli ve üyelik için yapılan başvuruları kabul edip etmeme yetkisine sahiptirler. Böylesine geniş görev ve yetki alanı bulunan bir kuruluşun davalı olabileceği kabul edilirken, davacı olamıyacağı başka bir anlatımla dava ehliyeti olmadığı sonucuna varmayı olanaksız görmekte ve bu düşüncenin husumet ehliyeti müessesesinin temel felsefesine de ters düşeceği görüşündeyiz.

2 — 21.1.1954 günlü ve 6235 sayılı, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu birliğin, kamu tüzel kişiliği olduğunu açıkça belirttiği halde aynı Yasada odaların tüzel kişiliği haiz olup olmadıkları yolunda bir kurala yer verilmemiş bulunması, dava ehliyeti yönünden çeşitli görüş ve düşüncelerin ortaya çıkmasına ve Danıştay'ımızda da birbirine aykırı kararlar verilmesine neden olmuştur.

Bilindiği gibi husumet, bir davanın açılması üzerine davalı ile davacı arasında meydana gelen yargısal ilişkiyi ifade eder. Husumet ehliyeti, yani taraf ehliyeti öğretide olumlu ve olumsuz olmak üzere ikiye ayrılmakta ve belirli bir davayı açmak ve takip etmek iktidar ve selâhiyetine olumlu, açılan bir davada davalı sıfatiyle hareket etmek selâhiyet ve mecburiyetine de olumsuz husumet veya «Husumet tevcihi» adı verilmektedir. Demek oluyor ki husumet deyimi davacı ve davalıyı içeren geniş kapsamlı bir terimdir. Husumete ehil olan ilgilinin gereğinde hem davacı hem de davalı olabileceğini kabul etmek zorunluğu vardır. Davalı olabileceği kabul edilen bir ilgilinin davacı olamıyacağını söylemek, yargılama yöntemlerinin genel ilkesine ters düşer ve çelişkili bir durum yaratır.

İdari yargılama yönteminde de açılan bir davada iki tarafın bulunması gerekir. Davada bir hukuki tasarruf olduğuna göre, bu tasarrufu yapanların (Hukuk süjelerinin) kural olarak, medeni haklardan istifade ve medeni hakları istimal ehliyetine sahip olmaları aranır. 521 sayılı Danıştay Kanununun 88 inci maddesine göre, ehliyet sorununun Hukuk Usulü Muhakeme Kanunu ve onun da göndermе yaptığı Medeni Kanun hükümleriyle çözülmesi zorunludur. Bu hükümlere göre medeni hakları kullanmaya yetkili olan kimse iktisaba ve iltizama da ehildir. Ancak iptal davalarının kendine özgü özellikleri bu ana kuraldan ayrılmayı zorunlu kılmakta, yetki ve görev süjesi diye adlandırılan bazı kamu kuruluşlarının, yasaların kendilerine vermiş olduğu görev ve yetkilerin olağan ve doğal bir gereği olarak diğer bir kamu kuruluşunun menfaatlerini ihlâl eden işlemlerinin iptali hakkında da dava açabilecekleri kabul edilmektedir. (Prof. Dr. Şeref Gözübüyük - İdari Yargı - 1970 - Sah. 257)

Scanned by CamScanner

Nitekim Fransa'da doktrin ve içtihat, bir bakanlığın kendisini ilgilendiren hususlarda diğer bir bakanlık veya başka bir kamu tüzel kişisi tarafından alınacak kararlara karşı iptal davası açılabileceğini kabul etmektedir. Türk içtihatlarının aksi doğrultuda gelişmiş olmasına karşın, özellikle 1961 Anayasasının temel ilkeleri ve hükümleri karşısında, idare makamlarının diğer bir idari makamın kararının aleyhine iptal davası açabileceği ve hatta açmak mecburiyetinde olduğu görüşü yaygınlaşmaktadır (Prof. Dr. Sıddık Sami Onar - İdare Hukukunun Genel Esasları - Sah. 1950).

Hemen değinmek isteriz ki idare hukuku sahasında dava ehliyetinin ancak gerçek ve tüzel kişilere tanındığı yolunda kısıtlayıcı bir ilke ve kural yoktur. 521 sayılı Yasada dava ehliyetine ilişkin bütün hallerde gerçek ve tüzel kişi terimlerinden daha kapsamlı olan «ilgililer» sözcüğü kullanılmıştır. İdarede bir çok merci ve organlar, tüzel kişiliklerinin olmamasına rağmen kanunen yüklendikleri görevler ve aldıkları yetkiler nedeniyle görev ve yetki sahalarına ilişkin olarak tasarruf ehliyetini ve bu arada dava ehliyetini de haiz bulunmamaktadırlar.

Yapılan bu açıklamalar nedeniyle İçtihatların Onikinci Daire kararı doğrultusunda birleştirilmesinin yasalara daha uygun düşeceği görüşündeyiz.» yolundaki sözlü açıklamaları dinledikten sonra gereği görüşüldü:

I — İçtihadın birleştirilmesi yolu ile aykırılığın giderilmesi istenen kararlar:

1 — İnşaat Mühendisleri Odası tarafından açılan dava, Danıştay Dava Daireleri Kurulunun 4.10.1968 gün ve E: 1968/586, K: 1968/631 sayılı kararıyle, «6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasasında, odalara tüzel kişilik tanıyan herhangi bir maddenin mevcut olmamasına binaen, tüzel kişiliği, dolayısıyla da dava ehliyeti olmadığı» gerekçesiyle ehliyetten reddine karar verilmiştir.

2 — İnşaat Mühendisleri Odasına üye olmak isteğiyle davacının yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, davalı durumunda bulunan Odanın, kendilerine husumet yöneltilemiyeceğine ilişkin savunmasını, Danıştay Sekizinci Dairesi 27.4.1970 gün ve E: 1969/1342, K: 1970/1065 sayılı kararıyle, «...Odaca ittihaz olunan kesin kararlar aleyhine açılacak davalarda husumetin davalı Odaya tevcihinde isabetsizlik bulunmadığı» gerekçesiyle kabule şayan görmeyerek işin esasına girerek karar vermiştir.

II — İnceleme: Yapılan tetkikat neticesinde; Dava Daireleri Kurulunun bir diğer E: 1973/274, K: 1974/765 sayılı kararında Mimarlar Odası Başkanlığına karşı açılan davanın kabul edildiği ve Odanın davalı olma niteliğinin tartışılmadığı; Sekizinci Dairenin E: 1971/167, K: 1971/961 sayılı kararında, İnşaat Mühendisleri Odası tarafından Milli Eğitim Bakanlığına karşı açılan davanın ehliyet yönünden reddedildiği görülmüştür. Her iki Daire de bu odaları davalı olarak kabul etmekte, fakat davacı olmalarına olanak tanımamaktadırlar.

Bu durumda iki Dairenin kararları arasında aykırılık veya uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Ancak Danıştay Onikinci Dairesi, dava ehliyeti yönünden yukarda yazılı kararlardan farklı biçimde soruna yaklaşımda bulunmuş ve E: 1971/1631, K: 1974/5 sayılı kararıyle, «..İdare hukuku sahasında dava ehliyetinin ancak gerçek ve tüzel kişilere tanındığı yolunda kısıtlayıcı bir metin bulunmadığı gibi, 521 sayılı Yasa da, dava ehliyetini tazammun eden bütün hallerde özel ve tüzel kişi terim-

Scanned by CamScanner

lerinden daha kapsamlı olan «ilgililer» terimini kullanmıştır. Diğer taraftan idarede birçok merci ve organlar tüzel kişiliklerinin olmamasına rağmen kanunen yüklendikleri görevler ve aldıkları yetkiler dolayısıyla, yetki ve görev sahalarına ilişkin olarak tasarruf ehliyetini ve bu arada dava ehliyetini de haiz bulunmaktadırlar. Konuya bu açıdan bakılınca; 6235 sayılı Yasanın Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden ayrı olarak Odalara bir takım görevler yüklediği ve bazı yetkiler verdiği, ezcümle 19 uncu maddede, Odaların 2 nci maddenin (b) bendinde yazılı maksat ve gayeyi gerçekleştirmek üzere lüzumlu görülen bütün faaliyet ve teşebbüslerde bulunabileceği hüküm altına alınmış olup, bu yetki ve görev alanlarına ilişkin konularda, bu odaların hükmi şahsiyetlerine bakılmaksızın dava ehliyetinin kabulü zorunlu bulunmaktadır. Kaldı ki, 6235 sayılı Yasanın açık ve kesin bir hükümle Odalar Birliği için bir tüzel kişilik öngördüğü halde, bu birlik tarafından ve yine kanunen verilen yetkiye dayanılarak kurulan odaların tüzel kişiliği konusunda açık bir hüküm sevketmemiş olması bu odaların dava ehliyeti olmadığına ve davacı sıfatiyle hareket edemiyeceğine açıkça ve hukuksal bir engel teşkil etmemektedir. Zira Birliğin organı olan odaları organ sıfatıyla dahi davaya ehil saymak kaçınılmaz bir sonuç olmakta; ve davalının ehliyet def'i bu suretle dayanaksız kalmaktadır...» gerekçesiyle davacı Odanın dava ehliyetinin bulunmadığına ilişkin davalı idarenin savını yerinde bulmamıştır.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu, yukarda özetlenen kararlardan Dava Daireleri Kurulunun 4.10.1968 tarih ve E: 1968/586, K: 1968/631 sayılı, Sekizinci Dairenin 19.4.1971 gün ve E: 1971/167, K: 1971/961 sayılı kararlarıyla, Onikinci Dairenin 9.1.1974 tarih ve E: 1971/1631, K: 1974/5 sayılı kararı arasında, 521 sayılı Danıştay Yasasının 45 inci maddesinin öngördüğü anlamda aykırılık bulunduğuna ve içtihadın birleştirilmesi gerektiğine 26.1.1978 tarihinde oybirliğiyle karar verdikten sonra, konunun esasına geçilmiştir.

7303 sayılı Yasa ile değişik 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasasının 1 inci maddesinde, Odalar Birliğinin tüzel kişiliğinin bulunduğu belirtilmekle beraber, Odalar için böyle bir nitelendirme yapılmamıştır. Odalar, kuruluşlarından bu yana, kanun ve yönetmeliklerle kendilerine verilen görevleri bağımsız olarak yerine getirmişler ve üçüncü kişilere karşı topluluğu temsil etmişler, ancak bazı konularda tüzel kişilik bir engel olarak ortaya çıkmıştır. Bu konulardan biri ve en önemlisi de davada taraf ehliyetlerinin olup olmadığıdır. Taraf ehliyeti, kişilerin davacı ve davalı olabilme yeteneklerini ifade eder.

Yapılan incelemede; 521 sayılı Kanunda, taraf ve dava ehliyeti bakımından bir düzenlemeye gidilmediği; yasanın 88 inci maddesinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa gönderme yapmakla yetinildiği görülmektedir. Gönderme yapılan Usul Yasasının «tarafların ehliyeti» başlıklı 38 inci maddesinde de «Davaya ehliyet Kanunu Medeni ile tayin olunmuştur.» hükmü yer almıştır. Medeni Kanunumuzun kişilikle ilgili 8 inci maddesi ile bunu izleyen maddelerinde ise, kişilerin medeni haklardan yararlanmaları ve bu hakları kullanmaları konuları düzenlenmekte; aynı yasanın 45 ve devamı maddelerinde de tüzel kişilerin medeni haklardan yararlanma ve bu hakları kullanma yetki ve koşulları belirtilmektedir.

Doktrinde ve mahkeme içtihatlarında açıklandığı gibi; medeni haklardan yararlanma, usul hukukunda taraf yeterliği olarak görünmekte; usul hukukundaki dava yeterliği ise, medeni hukuktaki medeni hakların kullanılması müessesesinin yerini almaktadır.

Scanned by CamScanner

Dava ehliyetinin, kayıtsız şartsız gerçek ve tüzel kişilerin medeni hakları kullanma ehliyetine bağlı olduğu söylenebilir mi?

Türk Medeni Kanununda, gerçek ve tüzel kişilerin hangi koşullar içinde medeni hakları kullanmaya yetkili oldukları ve bunların «bütün hakları iktisaba ve borçları iltizama» ehil oldukları belirtilmesine rağmen, yine de ayrık hükümlere yer verildiği; medeni hakları kullanma ehliyetinin bazan dava ehliyeti için yeterli olmadığı görülmektedir. Örneğin; Terekeye ve iflâs masasına giren mallar hak. ve borçlar bakımından yapılan takiplerde ve açılan davalarda, medeni hakları kullanma ehliyeti olan ilgililerin dava ehliyeti bulunmamaktadır. Keza, karının şahsi malları hakkında üçüncü şahıslara karşı sürdürülecek davalarda, medeni hakları kullanma ehliyeti olduğu kuşku götürmeyen karıyı, ancak kocanın temsil edebileceğine ilişkin Medeni Kanunumuzun 160 ıncı maddesi de dava ehliyeti yönünden tipik bir ayrık hükmü oluşturmaktadır.

Kamu hukuku yönünden soruna daha da geniş bir açıdan bakmak gerekmektedir. Yukarıda değindiğimiz gibi, Danıştay Kanununun 88 inci maddesi taraf ve dava ehliyeti için Hukuk Usulü Yargılama Kanununa gönderme yapmakla yetinmiştir. Ancak bu gönderme, ehliyet yönünden idare hukukumuzun özellikleri ve gereksinmeleri olmadığı ve uygulamada bunun gözetilemiyeceği anlamına gelmemektedir. Gerçekten hergün Danıştay'da, -bakanlıklar dahil- tüzel kişilikleri olmayan, ancak kendilerine yasalarla ve diğer düzenlemelerle yetki ve görevler tanınan pek çok kamu idare ve merciine karşı iptal davaları açılmaktadır. Yapılan yargılamada, usul hukukunun tüm olanaklarından davacı, davalı ayrımı olmaksızın taraflar eşit koşullar içinde yararlanırlar.

İdare usul hukuku içinde, anlaşmazlığın bir aşamasında davalı olanın, bir diğer aşamada davacı olması da olasıdır. Esasen dava yeterliği; davacı veya davalı olarak hukuksal sonuçları olan yargısal işlemleri yapmak ve bu işlemlere muhatap olabilmek için karar verebilme yeterliğidir. Tüzel kişiliği olmayan bir idari merciin yukarıda yazılı kararlarda görüldüğü gibi, davalı olabileceği nasıl kabul ediliyorsa, aynı idarenin gerekli hallerde davacı olabileceğinin kabulü de zorunludur. Aksine bir uygulama usul hükümlerinin eşitlik kurallarıyla bağdaştırılamayacak çelişkilere yol açar ve bir anlaşmazlığın tüm yasal mercilerden geçerek kesinleşmesini zaman zaman engeller. 521 sayılı Yasanın 69 ve 70 maddelerinde, gerçek ve tüzel kişiler yerine daha kapsamlı ve idare usul hukuku gereklerine daha uygun biçimde -ileride davacı sıfatını alacaklardan—«ilgililer» diye söz edilmesi de bu anlamda kabul edilmelidir.

Kamu hizmetleri alanında görevler üstlenen ve kendisine verilmiş yetkileri kullanan bir idare; işlemleri, tutumu ve kararlarıyla toplumun sosyal ve ekonomik yaşamına etkili olmaktadır. Eylem ve işlemlerinden doğabilecek hukuksal anlaşmazlıkların çözümü için -yargı yerleri dahil— her türlü yasal girişimde bulunması, gerekirse davacı veya davalı olması da bu idari faaliyetlerinin kaçınılmaz sonucudur. Tüm aktif faaliyetlerine rağmen, tüzel kişiliğe sıkı sıkıya bağlı kalarak dar kalıplar içinde idareleri taraf ve dava ehliyetinden yoksun bırakmak veya onu sadece usul hukuku terazisinin davalı kefesinde tutmak mümkün değildir. İdari kuruluşun yapısından gelen bu zorunluk doktirinde de gözönünde tutulmuş; soruna çözüm yolları önerilmiştir:

Scanned by CamScanner

Profesör Tahsin Bekir Balta, İdare Hukuku Ders Notlarının 265 inci sayfasında, «idari yargıda taraf ehliyeti» başlığı altında aynen «Dava; hukukun başlıca müeyyidelerinden olduğundan hak, yetki, borç ve ödev niteliği dava ehliyetini de içine alır. Şu halde genel bir hukuk süjeliğine sahip olmaları dolayısıyla gerçek ve tüzel kişiler genel olarak, belli yetki ve ödev süjeliğine sahip olan kamu mercileri de kendi yetki ve ödevleri alanında dava ehliyetine sahiptirler.» demektedir. Profesör Dr. Şeref Gözübüyük de, İdari Yargı adlı eserinde şu tümcelerle aynı görüşü benimsemektedir: «Bazı hallerde bir kamu kuruluşu, başka bir kamu kuruluşunun kararını iptal ettirmek için, iptal davası yoluna başvurmaktadır. Aynı hiyerarşi içinde olmıyan, fakat tüzel kişiliği de bulunmayan bir kamu kuruluşunun, başka bir kamu kuruluşunun kararını iptal ettirmek için açtığı iptal davasında, davacı durumunda olan kamu kuruluşunda tüzel kişilik aramak bazı hallerde isabetli sayılamaz. İdarenin davalı olduğu zaman davada taraf olma yeteneği yönünden tüzel kişi olmasını şart koşmamak, davacı olduğu zaman tüzel kişilik aramak, çelişkili bir durum yaratır... iptal davası yönünden, tüzel kişiliği olmıyan kamu kuruluşlarının kendi yetki ve görev alanlarındaki işlerde, davada taraf olma yeteneğine sahip olduklarını, ana kurala bir istisna olarak kabul etmek idarenin hukuka uygun hareketini sağlama yönünden isabetli bir yol gibi görünmektedir.»

Devlet kuruluşunda yeri olan, kamu gücüne dayanan ve belli ölçüde bağımsız olarak bir kamu hizmeti yürüten idari makam ve mercilerin ehliyetlerine yasalarda da yer verildiği görülmektedir. Örneğin; Batı Almanya İdare Usul Yasasında da medeni hakları kullanma yeterliği bakımından, gerçek ve tüzel kişiler dışında bu resmi merciler (Behörden) de sayılmaktadır (Verwsaltungsverfahrensgesetz - 25.5.1976 - 11/3, 12/4, 13). Aynı ülkenin İdari Mahkemeler Yasasında da, gerçek ve tüzel kişilerden başka taraf ve dava ehliyeti olanlar arasında idari makam ve merciler (Behörden) ayrı bend ve fıkralarda gösterilmektedir (Verwaltungsgerichtsordnung - 21.6.1960 - 61/bend: 3 ve 62/fıkra: 2).

Yinelemek gerekirse, tüzel kişiliği olmayan idari mercilerin davalı sıfatını kabul etmek; ancak davacı olamıyacaklarını söylemek genel surette usul hukuku ve özellikle idare usul hukuku esaslarıyla bağdaştırılamaz. İdari yapı içinde belli yetki ve görevleri olan kamu idaresi kuruluşlarının tüzel kişilikleri olmasa da, faaliyetlerinden doğan anlaşmazlıklar için kendilerine taraf ve dava ehliyeti tanınmalıdır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasası içinde, içtihatları birleştirme kararına konu olan odaların durumu incelendiğinde ayrıca belli hükümlerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Yasanın 19 uncu maddesinde odalara -tıpkı tüzel kişiliği olan birlikler gibi- «ammenin ve memleketin menfaatleri, mesleğin inkişafı, meslek mensuplarının hak ve selâhiyetleri bakımından lüzumlu gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak» (Madde: 2/b) hak ve yetkilerinin tanındığı görülmektedir.

Odalar bu hak ve yetkilerini kullanırken davaya dönüşecek anlaşmazlıklara da düşebileceklerine göre, yasal hakkın kullanılmasının davadaki görünümü olan dava ehliyetinden -tüzel kişiliği bulunmayan- odaları yoksun saymak yasanın gerçekleştirmek istediği işlevin sürekliliği ve bütünlüğü ile bağdaştırılamaz.

Scanned by CamScanner

Aynı Yasanın 30 uncu maddesinde de «Her türlü oda aidatı ile diğer para cezalarını... ödemiyenler hakkında İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre takibat» yapma yetkisi odalara verilmektedir. Yapılacak «takibat»ın icra hakimliğinde sürdürülecek olanlar dahil, tüm icra faaliyetini kapsadığında ve bu faaliyetin dava ehliyetini de gerektirdiğinde kuşku yoktur. Bu suretle odaların adli yargı yerinde dava ehliyeti kabul edilirken, idari bir anlaşmazlık halinde idari yargı yerinde aynı odaların dava ehliyetleri olmadığını söylemek mümkün değildir.

III — Sonuç :

Sayılan nedenlerle, Türk Mühendis ve Mimar Odalarının davacı ve davalı olarak taraf ve dava ehliyetleri bulunduğuna ve Danıştay Dava Daireleri Kurulunun, Esas: 1968/586, Karar: 1968/631 sayılı, Sekizinci Dairenin Esas: 1971/167, Karar: 1971/961 sayılı kararlarının, Danıştay Onikinci Dairenin Esas: 1971/1631, Karar: 1974/5 sayılı kararı doğrultusunda birleştirilmesine, 1.6.1978 günündeki toplantıda üçte iki oyçokluğu, 29.6.1978 günündeki ikinci toplantıda salt çoğunluk sağlanamadığından, 8.3.1979 tarihindeki üçüncü toplantıda mevcudun oyçokluğuyla karar verildi.

AYRIŞIK OY

521 sayılı Danıştay Kanununda taraf ve dava ehliyeti bakımından bir düzenlemeye gidilmemiş, 88 inci madde ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa gönderme yapılmakla yetinilmiştir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasasının 38 inci maddesinde de, davaya ehliyetin Medeni Kanun ile tayin olunacağı hükme bağlanmıştır. Medeni Kanunun 8 inci maddesindeki, «Her şahıs medeni haklardan istifade eder. Binaenaleyh Kanun dairesinde haklara ve borçlara ehil olmakta herkes müsavidir.», 9 uncu maddesindeki «Medeni hakları kullanmağa salâhiyettar olan kimse, iktisaba ve iltizama da ehildir.» yolundaki hükümlere göre, mevzuatımızda dava açmak yetkisi gerçek ve tüzel kişilere tanınmış bulunmaktadır.

Anayasa'nın 112 nci maddesinin üçüncü fıkrası, «Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.» demekte, 122 nci maddesinde de; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, kanunla meydana getirileceği ve organlarının kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçileceği belirtilmektedir.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 7303 sayılı Kanunla değişik 1 inci maddesi, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin hükmi şahsiyeti olduğunu hükme bağlamış olup, Kanunda, Birlik Umumi Hey'eti karariyle lüzum görülen yerlerde açılabilecek olan Odalara tüzel kişilik tanıyan herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Tüzel kişiliği olmayan Odaların, yukarda yazılı hükümler muvacehesinde dava ehliyeti de bulunmadığından, içtihadın, Danıştay Dava Daireleri Kurulunun, 4.10.1968 gün ve E: 1968/586, K: 1968/631 sayılı karariyle, Sekizinci Dairenin, 19.4.1971 tarih ve E: 1971/167, K: 1971/961 sayılı kararı doğrultusunda birleştirilmesi gerekeceği düşüncesiyle çokluk kararına karşıyız.

Scanned by CamScanner